

Notatka

ze spotkania warsztatowego dotyczącego
Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego (PZPWD)
08 marca 2016 r.

Miejsce spotkania: Wrocław, ul. Świdnicka 12-16 s. 9

Uczestnicy: pracownicy IRT oraz UMWD: Departamentu Obszarów Wiejskich i Zasobów Naturalnych (Wydział Obszarów Wiejskich, Wydział Środowiska), Departamentu Rozwoju Regionalnego (Wydział Koordynacji Polityki Regionalnej) Wydziału Gospodarki Wodnej (Dział ds. Dolnośląskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej), Geodeta Województwa-Wydział Geodezji i Kartografii, Dolnośląskie Biuro Geodezji i Terenów Rolnych.

Cel spotkania: Wspólne wypracowanie zakresu zapisów w PZPWD z uwzględnieniem zagadnień wynikających z dokumentów programowych i strategicznych, będących podstawą realizacji zadań znajdujących się w kompetencjach poszczególnych departamentów, wydziałów i jednostek organizacyjnych.

Przebieg spotkania:

Uczestników spotkania przywitał Maciej Zathey, Dyrektor IRT. Przypomniął o celu spotkania oraz roli jaką powinien pełnić plan zagospodarowania przestrzennego województwa w przyszłości. Podkreślił również wagę omawianych na spotkaniu dokumentów, którymi były:

- Wojewódzki Program Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 (WPOŚWD),
- Program ochrony powietrza,
- Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012,
- Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego,
- Strategia Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego,
- Wojewódzki Program Rozwoju Sektora Rolno-Spożywczego,
- Program małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim,
- Aktualizacja Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim – 2011,
- Program edukacji ekologicznej dla Dolnego Śląska.

Zagadnienia ujęte w Wojewódzkim Programie Ochrony Środowiska Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 (WPOŚWD), które mają przełożenie na PZPWD przedstawiła Ilona Szarapo (IRT). Wyjaśniła, że WPOŚWD jest dokumentem wszechstronnym, który obejmuje wszystkie aspekty ochrony środowiska. Łącznie ze strategiami rozwoju oraz innymi dokumentami programowymi i programami, WPROŚ realizuje, zgodnie z ustawą o prowadzeniu polityki rozwoju, politykę ochrony środowiska, której celem jest stworzenie warunków niezbędnych do realizacji ochrony środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Zauważa, że wprowadzie PZPWD nie jest narzędziem do realizacji polityki ochrony środowiska, jednak kwestie związane z ochroną środowiska są w nim istotne, co zostało wyrażone w jednym z celów strategicznych obowiązującego dokumentu: „zintegrowana ochrona zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i racjonalne ich wykorzystanie oraz udostępnienie, a także stworzenie spójnego, regionalnego systemu obszarów chronionych”.

W Programie określony został cel nadrzędny oraz cele długo i krótkoterminowe. Dla nich określone zostały kierunki działań do 2017 roku, które uporządkowano wg priorytetów ekologicznych w 6 obszarach strategicznych. Pierwszy z nich „zadania o charakterze systemowym” oraz szereg przypisanych mu

priorytetów, mających bezpośrednie przełożenie na zagospodarowanie przestrzenne. Szczególną uwagę zwrócono na priorytet 4 „Ochrona zasobów naturalnych”, którego cele i kierunki działań odnoszą się bezpośrednio do zasobów przyrodniczych i mają wymiar przestrzenny, jednak w samym dokumencie WPOŚ nie zostały one sterytorializowane.

Podjęto dyskusję nad sposobem wdrażania, realizacji oraz monitorowania osiągnięcia celów WPOŚ, pod kątem PZPWD, jako jednego z narzędzi, które mogłoby służyć wdrażaniu takiego celu, jak np.: „tworzenie warunków ochrony korytarzy ekologicznych”, poprzez ustalenia zawarte w Planie. Zaznaczono, że w obecnym PZPWD takich ustaleń nie ma.

Piotr Błaszczak (Dyrektor Wydziału Środowiska UMWD) zauważa, że Wojewódzki Program Ochrony Środowiska stanowi szkielet, do którego zostały podpięte inne szczegółowe programy, jak np.: programy ochrony: przed hałasem, powietrza, programy: gospodarki odpadami oraz małej retencji wodnej. Działania WPOŚ są również realizowane w ramach programów szczegółowych. W trakcie dyskusji potwierdzono, że aspekty środowiska, związane z zasobami przyrodniczymi i obszarami chronionymi (obszary chronionego krajobrazu, korytarze ekologiczne) nie są objęte programami szczegółowymi. Obecnie nie prowadzi się ani działań, ani nadzoru nad obszarami chronionego krajobrazu a PZPWD mógłby być wykorzystany do tego celu.

Stanisław Talerzowski, Dyrektor Dolnośląskiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych, wspominał o prowadzonym przez biuro geodezji monitoringu zmian struktury agrarnej gruntów rolnych w kontekście przeznaczania najlepszych gleb pod zabudowę i inwestycje (specjalne strefy ekonomiczne, ферmy wiatrowe i fotowoltaiczne). Dyskutowano na temat kompetencji marszałka w zakresie przeznaczania gruntów klas I – III na cele nierolnicze, w tym opiniowania i przekazywania ministrowi wniosków w tej sprawie. W dyskusji zaznaczono konieczność wprowadzenia takich zapisów do Planu, które umożliwiłyby bezwzględną ich ochronę.

Dariusz Zięba (IRT) omówił Program ochrony powietrza dla województwa dolnośląskiego (POP). Wspomniał, że program jest istotny, ponieważ na terenie województwa dolnośląskiego odnotowuje się problemy z dotrzymaniem dobrych parametrów jakości powietrza. W szczególności odnotowuje się przekroczenia norm stężeń substancji takich jak: dwutlenek azotu, pył zawieszony PM10, pył zawieszony PM2,5, benzo(a)piren, ozon oraz dodatkowo arsen w Legnicy. Na podstawie klasyfikacji stref województwa dolnośląskiego za rok 2011 opracowano program ochrony powietrza ze względu na ochronę zdrowia ludzi dla wszystkich 4 stref województwa (aglomeracja wrocławska, miasto Legnica, miasto Wałbrzych, strefa dolnośląska). Dodatkowo opracowano piąty program, obejmujący działania naprawcze krótkoterminowe – natychmiastowe w tym alerty i alarmy – stanowiące odrębny załącznik do Programu. W programie znajduje się wykaz działań naprawczych powietrza tj. działań kierunkowych, mających wpływ na obniżenie emisji zanieczyszczeń powietrza.

W odniesieniu do obowiązującego PZPWD, który obecnie nie jest narzędziem do realizacji programu ochrony powietrza stwierdza się, że zapisy (zasady zagospodarowania przestrzennego) w nim zawarte są ogólnikowe i nie są skierowane do konkretnego terytorium. W nowym planie województwa istnieje możliwość przeniesienia zapisów wprost z Programu ochrony powietrza. Zawarte w POP działania naprawcze, ze sformułowanymi wprost zaleceniami, są wyraźnie przypisane do konkretnego miejsca w województwie na poziomie lokalnym, co ma przełożenie na poziom regionalny. Istnieje również możliwość wykorzystania zapisów POP w tzw. uchwale antysmogowej sejmiku województwa, która wskaże granice obszarów, na których wprowadza się ograniczenia i zakazy dotyczące spalania paliw (akt prawa miejscowego – wprowadzany następnie do PZPWD). Zapisy te mogłyby okazać się narzędziem pomocnym przy opiniowaniu i odmawianiu uzgodnienia projektów mpzp, które nie wprowadzałyby restrykcji określonych w uchwale Sejmiku. Zaproponowano również, wprowadzenie do PZPWD warstwy informacyjnej o obszarach, które powinny być wyłączone ze stosowania kotłów spalania paliw stałych (węgiel), z nakazem wykorzystywania źródeł sieciowych np.: obszary planowanej zabudowy mieszkaniowej.

Kolejnym omawianym dokumentem był Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego 2012 (WPGO) – zaprezentowany przez Kamilę Lesiw-Głowacką (IRT).

Celem PGO jest uporządkowanie systemu gospodarki odpadami w województwie oraz sprawne i efektywne zarządzanie nowym systemem. Plan wskazuje konieczne do realizacji cele i działania w zakresie

poszczególnych rodzajów odpadów oraz przedstawia ogólny zarys funkcjonowania całego systemu gospodarowania odpadami na terenie województwa, składającego się z 6 regionów. Uwzględnia również planowane działania inwestycyjne z zakresu gospodarki odpadami. Obecnie większość inwestycji z WPGO została wykonana.

W projekcie aktualizacji WPGO, nie planuje się inwestycji w regionalne instalacje do przetwarzania odpadów zmieszanych, ale w instalacje do recyklingu odpadów selektywnie zebranych oraz zakładów termicznego przetwarzania odpadów. Ostateczny kształt dokumentu będzie zależał od programu krajowego, który również jest obecnie aktualizowany. Ustalenia WPGO należy uwzględnić w PZPWD w perspektywie po 2020 r.

Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego omówiła Ewa Markowicz-Judycka (IRT). Obecnie obowiązujący dokument jest aktualizacją poprzedniego „Programu ochrony środowiska przed hałasem dla województwa dolnośląskiego na lata 2008 – 2013”. Opracowanie tego Programu było podyktowane koniecznością dostosowania do nowych standardów akustycznych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska.

W trakcie dyskusji poruszono temat ekranów dźwiękochłonnych, chroniących tereny zabudowane przed hałasem. Zastanawiano się, jakie zapisy w planie województwa mogłyby zmusić inwestorów do ochrony obszarów narażonych na hałas, np. wskazanie w warstwie informacyjnej Planu stref ochrony przed hałasem. Ważną kwestią byłoby również zachowanie korytarzy wraz ze strefą dla infrastruktury planowanej w taki sposób, aby nie było potrzeby montowania ekranów wzdłuż dróg.

Program edukacji ekologicznej (PEE) dla Dolnego Śląska – zaprezentował Jan Blachowski (IRT).

PEE stanowi realizację „Narodowej Strategii Edukacji Ekologicznej” i ma swoje odniesienie do celów programu wykonawczego, jakim jest „Narodowy Program Edukacji Ekologicznej”.

Celem Programu jest przede wszystkim rozwój świadomości ekologicznej mieszkańców Dolnego Śląska, system stałej współpracy międzysektorowej i dialogu społecznego oraz racjonalne wykorzystanie i rozwój bazy służącej powszechnej edukacji ekologicznej. Większość działań zdefiniowanych w Programie to działania miękkie, nie wskazujące terytorium ich realizacji. Jedyne odniesienie przestrzenne mają wskazane miejsca, w których prowadzona jest edukacja ekologiczna przez Dolnośląski Zespół Parków Krajobrazowych. W dyskusji, w odniesieniu do PZPWD, pojawiła się sugestia, że w Planie należałoby wskazać kierunki edukacji ekologicznej, które powinno prowadzić województwo.

Strategię Rozwoju Obszarów Wiejskich Województwa Dolnośląskiego (SROW) oraz Wojewódzki Program Rozwoju Sektora Rolno-Spożywczego, który stanowi realizację założeń SROW omówiła Ewa Markowicz-Judycka (IRT).

W SROW obszar województwa podzielony został na regiony funkcjonalne. Dla każdego regionu sformułowane zostały cele główne i szczegółowe. Cel szczegółowy 3 (Likwidacja zagrożeń i poprawa stanu środowiska przyrodniczego) i 4 (Modernizacja i rozwój infrastruktury technicznej) mają bezpośrednie przełożenie na przestrzeń. Natomiast w programie, wydzielono trzy zadania: poprawę struktury agrarnej, dostosowanie produkcji rolniczej do istniejących warunków przyrodniczych oraz doskonalenie organizacji rynku i przetwórstwa produktów żywnościowych zgodnie ze standardami i wymogami Unii Europejskiej; a w ich ramach zawarto 9 projektów.

W trakcie prowadzonej dyskusji próbowano odpowiedzieć na pytanie jak wyznaczyć obszary wiejskie, które zostały wskazane w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym jako obszary obowiązkowe, o znaczeniu ponadregionalnym. Próbowano odpowiedzieć również na pytanie, jaki rodzaj interwencji powinno prowadzić województwo oraz czy w ogóle powinno ją prowadzić.

Założenia Programu małej retencji wodnej w województwie dolnośląskim, omówiła Kamila Lesiwicka (IRT). Celem Programu jest określenie zasad gospodarowania wodą. Jego głównym założeniem jest ochrona przed powodzią. Nie obejmuje on natomiast zagadnień i problemów dotyczących występowania suszy. Wskazane rezerwy terenowe pod zbiorniki małej retencji nie mają umocowania prawnego. W dalszej

części przedstawione zostały zagadnienia uwzględnione w PZPWD, a były to niektóre działania i zadania, oraz ponadlokalne inwestycje celu publicznego.

Dyskutowano na temat zasad zawartych w Programie. Stwierdzono, że są one nadal aktualne i należałoby podjąć próbę zaadaptowania istniejących zapisów do PZPWD. Dodatkowo, należałoby uzupełnić Program w zapisy dotyczące suszy oraz potraktowanie wód jako jeden z elementów zasobów naturalnych.

Aktualizację Studium przestrzennych uwarunkowań rozwoju energetyki wiatrowej w województwie dolnośląskim – 2011 – omówił Jan Blachowski, IRT.

Potrzeba aktualizacji Studium wynika między innymi z gwałtownego wzrostu powierzchni terenów, przewidywanych w dokumentach lokalnych, pod lokalizację elektrowni wiatrowych oraz rodzących się z tym konfliktów. Celem studium było wyznaczenie obszarów najmniej konfliktowych pod lokalizację elektrowni wiatrowych. Wyznaczone w Studium obszary są narzędziem dla Samorządu Województwa do prowadzenia racjonalnej polityki przestrzennej w zakresie rozwoju energetyki wiatrowej. Jest powszechnie wykorzystywane przez wiele podmiotów zainteresowanych problematyką, szczególnie przez samorządy lokalne przy kreowaniu polityki przestrzennej i podejmowaniu decyzji lokalizacyjnych. Analizy i wytyczne wynikające z opracowania często wykorzystywane są także w opracowaniach specjalistycznych dotyczących energetyki oraz ochrony środowiska.

W trakcie dyskusji poruszono temat przeznaczania terenów pod lokalizację elektrowni wiatrowych gruntów najlepszych klas, które powinny być chronione. W PZPWD powinien pojawić się zapis odwołujący się do zapisów ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych, odnośnie wszystkich inwestycji, nie tylko związanych z lokalizacją elektrowni wiatrowych. Studium powinno zostać rozszerzone o elementy związane z energią fotowoltaniczną.

Podczas całego spotkania, w szeroko prowadzonej dyskusji dotyczącej polityk przestrzennych, będących w sferze zainteresowań Departamentów UMWD, przeanalizowano treści zawarte w dokumentach. Wspólnie zastanawiano się czy w prowadzonej działalności w ramach sektorowych polityk znajdują się takie sfery, które mają wymiar przestrzenny i mają fundamentalne znaczenie dla prowadzenia polityki przestrzennej. Podjęto próbę przełożenia tych treści na dokument, który powinien koordynować wszystkie działania stanowiące elementy polityki przestrzennej. Takim dokumentem powinien być przyszły plan województwa.

Podsumowując Maciej Zathey podziękował za aktywny udział w spotkaniu. Wspomniął o konieczności nawiązania współpracy z wydziałami, które pracują nad realizacją polityk i programów. W tym celu poprosił o wskazanie osób do stałych kontaktów.

Wnioski i ustalenia:

- Uczestnicy warsztatów przedstawia swoje propozycje dotyczące zagadnień i zapisów w PZPWD oraz wskażą swoje potrzeby wynikające z zakresu działalności wydziałów UMWD i jednostek organizacyjnych samorządu (kwestie mogą dotyczyć zarówno ustaleń planu jak i elementów diagnozy);
- Poproszono o wyznaczenie stałych osób do kontaktów w sprawie PZPWD (imię, nazwisko, zakres tematyczny, stanowisko, numer telefonu i adres email należy przesłać do pani Małgorzaty Mongiałło – malgorzata.mongiallo@irt.wroc.pl)

Notatkę sporządziła:

Renata Cieślak